

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การจัดทำรายงานวิจัยครั้งนี้เป็นการทำวิจัยประกอบการสอนเชิงบูรณาการเรื่อง “กรณีศึกษา การสอนวิชาวาดเส้น 1 โดย VDO CD สำเร็จรูปเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนภาพ” ในชั้นปีที่ 1 สาขาเทคโนโลยีนิเทศศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ ด้วยการจัดการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาให้นักศึกษาในสาขาเทคโนโลยีนิเทศศิลป์มีความสามารถออกแบบ การวาดเส้นประเภทพื้นฐานต่างๆได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ และยังทำให้นักศึกษาสามารถออกแบบผลงานทางด้านการวาดเส้นได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการเรียนรู้งานวาดเส้นจึงต้อง เรียนรู้การเขียนเส้นต่างๆที่เป็นพื้นฐานของการวาดเส้นในขั้นต้น

จากผลการเรียนเส้นต่างๆเพื่อการออกแบบนิเทศศิลป์ของนักศึกษาหลายรุ่นที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษาขาดทักษะในการออกแบบวาดเส้น เนื่องจากงานทางวาดเส้นมีรูปแบบเฉพาะซึ่งนักศึกษา บางส่วนได้เคยเรียนรู้หรือไม่เคยเรียนรู้มาก่อน การฝึกออกแบบเส้นต่างๆจึงต้องฝึกการเขียนเส้น พื้นฐานในงานวาดเส้นให้เกิดทักษะขั้นต้นและสามารถกำหนดรูปแบบเพื่อฝึกการออกแบบในการ พัฒนาทักษะและการสร้างสรรค์ ซึ่งมีขั้นตอนจากง่ายสู่ความซับซ้อนตามลำดับต่อไป

ทั้งนี้นักศึกษา ในชั้นปีที่ 1 สาขาเทคโนโลยีนิเทศศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการ ออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 42 คน จึงควรได้รับการส่งเสริมการพัฒนาทักษะ ความคิดสร้างสรรค์เพื่อการออกแบบเส้น ซึ่งผลการออกแบบลายเส้น จะเป็นการบูรณาการสู่สาระ วิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาเทคโนโลยีและอื่น ๆ ได้อีก ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้น เรียนมุ่งหวังให้นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีนิเทศศิลป์ ชั้นปีที่ 1 มีทักษะในการออกแบบลายเส้นใน งานวาดเส้นและความคิดสร้างสรรค์ได้ดียิ่งขึ้นเพื่อเติมจุดด้อยให้ดีและเด่นและเสริมทักษะวิธี ให้มี ทิลาใฝ่ใจในการเรียนรู้ที่สามารถสื่อรับรู้ได้ทั้งสองทางระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา

งานวิจัยในชั้นเรียนนี้ จึงเป็นผลงานวิจัยเสริมการเรียนการสอน เพื่อศึกษาการพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนในข้อเด่น ข้อด้อย เพื่อปรับปรุงแก้ปัญหาหรือพัฒนาส่งเสริมพัฒนา

ทักษะความคิดสร้างสรรค์เพื่อการออกแบบการวาดเส้น ต่อไป ซึ่งคุณลักษณะที่กล่าวแล้วนี้จะทำให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการศึกษาที่มีคุณภาพคือ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และการออกแบบการวาดเส้น

- 1.เขียนลายเส้นเบื้องต้น
- 2.มีพื้นฐานการวาดเส้น
- 3.สามารถจัดการสร้างงานวาดเส้นตามลำดับได้
- 4.สามารถสร้างเทคนิคลายเส้นในการวาดเส้นอย่างเสรีและสร้างสรรค์

ความสามารถในทักษะทั้ง 4 ข้อนี้ ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนานักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สาขาเทคโนโลยีนิเทศศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 42 คน ในการวิจัยครั้งนี้เพราะต้องการพัฒนาทักษะการคิด ที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาให้สูงขึ้นตามทฤษฎี ความแตกต่างระหว่างบุคคล และทฤษฎีการเรียนรู้ของ ดิวอี้ (อ้างถึงใน จักรสิน พิเศษสาทร) ที่พอจะสรุปได้ว่า

- 1.มนุษย์จะได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์เท่านั้น ซึ่งถือเป็นหลักความจริงได้ก็ต่อเมื่อมีการพิสูจน์ให้เห็นจริง
- 2.ความคิดจะเกิดความรู้(ความคิดสร้างสรรค์)ขึ้นมาได้นั้น จะต้องมีการลงมือปฏิบัติ จะต้องมาก่อนความรู้
- 3.การเรียนรู้ของมนุษย์ในอันที่จะนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยแท้จริงและสมบูรณ์นั้น ผู้เรียนรู้จะต้องนำเอาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับเข้ามาก่อน มาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ เพื่อทำให้เกิดความหมายขึ้น

โดยการรวบรวมเชื่อมโยงและจัดระเบียบประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ เพื่อที่จะช่วยทำให้สามารถเข้าใจประสบการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี

และสำหรับการคิดนั้น ก่อ สวัสดิพานิชย์ (อ้างถึงใน กันยา สุวรรณแสง) กล่าวว่า

“...การคิด คือ พฤติกรรมทางจิตใจซึ่งมีแนวทางอันแน่นอน พฤติกรรมเช่นนี้เกิดจาก ปัญหาที่จะต้องแก้ การแก้ปัญหาอันอาศัย นามธรรม และสัญลักษณ์เป็นส่วนใหญ่ การคิดมักจะจบลงด้วยการสรุปผลขั้นสุดท้าย...”

ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าความคิดทั้งหลายที่ถูกคิดขึ้นมา ความคิดต่างๆทั้งหลายเหล่านั้น ก่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่มีพัฒนาการเชิงสร้างสรรค์ในการปฏิบัติการ จะเห็นได้ว่า การสอนนักศึกษาให้คิดแบบธรรมดาหรือสร้างสรรค์ ก็จำเป็นต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของนักศึกษานั้นด้วย เพราะ

ประสบการณ์เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้โลกทัศน์ของนักศึกษากว้างไกลและง่ายต่อผู้สอนจะผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ ของผู้เรียนมีระดับทักษะและประสบการณ์อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์เพื่อการออกแบบวาดเส้น ชั้นปีที่ 1 สาขาเทคโนโลยีนิเทศศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 42 คน โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนรู้จากการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเพื่อสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบจากแบบลายเส้นในงานวาดเส้น โดยการเขียนภาพเส้นเป็นขั้นตอน อธิบายแสดงภาพประกอบต้นแบบ เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกเขียนตามแล้วนำไปพัฒนาเป็นผลงานสร้างสรรค์ในการออกแบบใหม่อย่างอิสระของตนเอง

1.2 จุดมุ่งหมายในการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน การใช้แบบฝึกทักษะการวาดเส้น โดย VCO CD เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนภาพ

2.2 เพื่อศึกษา ผลสัมฤทธิ์การฝึกทักษะการออกแบบเทคนิคลายเส้นในงานวาดเส้นเชิงความคิดสร้างสรรค์

1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

กรอบแนวคิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในกำหนดการส่งเสริมพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์เพื่อการออกแบบวาดเส้น

1.3.1 นักศึกษาทดสอบจากลายเส้นต้นแบบก่อนเรียนและทดสอบการพัฒนาผลงานหลังเรียน

1.3.2 การฝึกออกแบบเทคนิคลายเส้น ในงานวาดเส้นเชิงความคิดสร้างสรรค์

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 กรณีศึกษา (Case study) หมายถึง กรณีศึกษาเป็นการนำเสนอสถานการณ์ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับองค์การและบุคคลต่างๆ อาจไม่เปิดเผยชื่อสถานที่ ตัวบุคคลจริง และมีการปรับเปลี่ยนตัวเลขข้อมูลบางอย่างเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบ หรือความเสียหายที่อาจจะได้รับ ทั้งนี้กรณีศึกษาจะต้องไม่มีการวิเคราะห์อยู่ในตัวเนื้อหา

1.4.2 การสอน (Teaching) หมายถึง การสอน เป็นงานหลักของครู ซึ่งปัจจุบันถือว่าครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่บุคคลในวิชาชีพนี้ ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาโดยเฉพาะเพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่

สามารถเลือกศึกษาอบรมมาโดยเฉพาะ เพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถเลือกวิธีปฏิบัติงานที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ดังที่ระบุไว้ในจุดประสงค์การสอน ครูต้องมีการฝึกฝนด้านการสอนอยู่เสมอเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการทำงาน เช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ และต้องมีมาตรฐานของวิชาชีพ การที่ครูสามารถปฏิบัติงานการสอนได้ดีขึ้นอยู่กับความสามารถในการผสมผสานศาสตร์ว่าด้วยการสอนกับศิลปะของการสอนเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการสอนสูงสุด

1.4.3 วิชา (Subjects) หมายถึง ความรู้ที่ได้จากการเล่าเรียนหรือฝึกฝน บางครั้งอาจหมายถึง ความรู้ความสามารถของบุคคลหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดไปให้ผู้อื่นได้ โดยไม่จำเป็นต้องสอนในห้องเรียนผู้เรียนจะต้องศึกษาเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในวิชานั้นๆ ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ แล้วสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.4.4 การวาดเส้น (Drawing) หมายถึง เป็นพื้นฐานของงานทัศนศิลป์และการออกแบบมีความสำคัญเป็น

อย่างยิ่งเพราะการ วาดเส้นทำให้เข้าใจเรื่องของ รูปทรง โครงสร้าง สัดส่วน ระยะ แสงเงา ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างงานศิลปะ โดยการสร้างภาพสองมิติและสามมิติ โดยใช้เครื่องมือที่อำนวยความสะดวกที่หาง่ายในท้องตลาดในปัจจุบัน เช่น ดินสอไม้ทั่วไป ดินสอสี ดินสอEE ปากกา หมึก เครื่องเขียน ดินสอด่าน ซอล์ก ซอล์กสี ปากกา มาร์กเกอร์ปากกาหมึกซึม ซึ่งจะเขียนลงบนกระดาษหรือวัสดุอื่นอย่าง กระดาษแข็ง พลาสติก ผนัง ผ้า กระดาน ฯลฯ ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างงานศิลปะ

1.4.5 วีซีดี หรือ วีดี โอซีดี (VCD หรือ Video CD) หมายถึง วีซีดี หรือ วีดี โอซีดี เป็นรูปแบบมาตรฐานในการจัดเก็บภาพเคลื่อนไหวลงในแผ่นซีดี รูปลักษณะของแผ่นวีซีดีเหมือนกับแผ่นซีดี สามารถเล่นได้ด้วยเครื่องเล่นเฉพาะ เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัว เครื่องเล่นดีวีดี (DVD) เป็นต้น รูปแบบวีซีดีมาตรฐานถูกสร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1993 โดย บริษัท โซนี่ บริษัทฟิลิปส์ บริษัทซัมซุง และบริษัทเจวีซี ซึ่งได้อ้างอิงไว้ในหนังสือชื่อ ไวต์บุ๊ก (White Book)

1.4.6 พัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่แน่นอนตามลำดับขั้น (วัย) ของบุคคล ตั้งแต่เกิดจนตาย การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้นักคนมีพฤติกรรมที่เป็นระบบระเบียบมากขึ้น สลับซับซ้อนยิ่งขึ้น ปรับตัวได้มากยิ่งขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น พัฒนาการของมนุษย์ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านร่างกาย หมายถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและหน้าที่ของร่างกาย
2. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ และจิตใจ

3. ด้านความสัมพันธ์ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น

4. ด้านความคิด หมายถึง การเปลี่ยนแปลง ความรู้ ความเข้าใจและความคิดต่าง ๆ พัฒนาการของมนุษย์จะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการ ได้แก่

1. วุฒิภาวะ คือความสามารถสูงสุดที่เกิดขึ้นในแต่ละวัย (ขั้น) เกิดจากพันธุกรรม ไม่ต้องอาศัยประสบการณ์หรือการเรียนรู้

2. การเรียนรู้ คือการเปลี่ยนพฤติกรรมหรือความรู้ เนื่องจากได้รับประสบการณ์

ตัวอย่างของพัฒนาการ เช่น ความสามารถในการเขียนหนังสือ หากหัดให้เด็ก 2 ขวบ เขียนหนังสือ คงทำได้ลำบากหรือทำไม่ได้ เนื่องจากเขายังไม่มีวุฒิภาวะในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก (ปลายนิ้ว) ที่จะจับดินสอ ในทางตรงข้ามเด็ก 3 ขวบครั้งที่มีความวุฒิภาวะในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก (ปลายนิ้ว) ที่จะจับดินสอ หากไม่ได้รับการฝึกฝนให้เกิดประสบการณ์ก็คงเขียนหนังสือไม่ได้ หรือได้ก็อาจไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นหากต้องการให้เด็กเขียนหนังสือได้ดีก็ควรรอให้เขามีวุฒิภาวะแล้วฝึกฝนให้เกิดประสบการณ์ ในที่สุดเด็กก็จะเรียนรู้การเขียนหนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4.7 การเขียนภาพ (Painting) หมายถึง ภาพเขียนเป็นการสร้างงาน 2 มิติบนพื้นระนาบด้วยสีหลายซึ่งมักจะต้องมีสื่อตัวกลางระหว่างวัสดุกับอุปกรณ์ที่ใช้เขียนอีก ซึ่งกลวิธีเขียนที่สำคัญคือ

1. การเขียนภาพสีน้ำ (Colour Painting)
2. การเขียนภาพสีน้ำมัน (Oil Painting)
3. การเขียนภาพสีอะคริลิก (Acrylic Painting)
4. การเขียนจิตรกรรมฝาผนัง (Fresco Painting)
5. จิตรกรรมแผง (Panel Painting)

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษากรณีการส่งเสริมการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์เพื่อการออกแบบการวาดเส้น ในวิชา“ศิลปกรรมไทยเพื่อการออกแบบนิเทศศิลป์” ชั้นปีที่ 1 สาขาเทคโนโลยีนิเทศศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 42 คน ระหว่างภาคเรียนที่ 1/2555 โดยนักศึกษาศึกษางานจากแบบตัวอย่างและสร้างผลงานทักษะความคิดสร้างสรรค์เทคนิคการออกแบบลายเส้นในการวาดเส้น

1.6 ผลวิจัยที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์

1.6.1 นักศึกษาสามารถเขียนวาดเส้นเบื้องต้น

1.6.2 นักศึกษามีพื้นฐานเทคนิคออกแบบลายเส้นในงานวาดเส้น

- 1.6.3 นักศึกษาสามารถจัดลำดับการจัดการสร้างเทคนิคงานลายเส้นในงานวาดเส้นได้
- 1.6.4 นักศึกษามีทักษะในการใช้เทคนิคออกแบบลายเส้นในงานวาดเส้นอย่างสร้างสรรค์
- 1.6.5 นักศึกษาสามารถประยุกต์ลายเส้นในงานวาดเส้นเป็นสาระวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ
อื่นๆ